

کوچ بنفشه‌ها

سیده سارا حسینی - معلم و تسهیلگر
مناسب برای پایه‌های نهم، دهم، یازدهم
حوزه‌های درسی: نوشتار خلاق، درک و دریافت شعر و موسیقی، آرایه‌های ادبی

مقدمه

این فعالیت را اواخر بهمن ماه سال گذشته، کمی پیش از شیوع ویروس و تعطیل شدن مدارس، با دانش‌آموزان نهمی و دهمی‌ام انجام دادیم. نحوه اجرای فعالیت به این شکل بود که ابتدا از یکی از دانش‌آموزانم خواستم داوطلب نوشتن نظرات روی تخته شود. سپس از بچه‌ها پرسیدم به نظرشان چه نسبتی میان موسیقی و ادبیات برقرار است. بچه‌ها پاسخ‌هایشان را می‌گفتند و هم‌کلاسی‌شان هم واژگان کلیدی جواب‌ها را روی تخته می‌نوشت. این فعالیت ابتدایی، حدوداً پنج الی پانزده دقیقه (بسته به تعداد اعضای کلاس) زمان می‌برد. در ادامه، آهنگ «کوچ بنفشه‌ها» اثر فرهاد مهراد را برای بچه‌ها پخش کردم و با هم به آهنگ گوش دادیم. از ایشان خواستم ترجیحاً چشم‌هایشان را هم ببندند. بار دوم، متن ترانه‌ای که فرهاد می‌خواند را روی تخته انداختم و از بچه‌ها خواستم حین گوش دادن، به کلمات دقت کنند. حالا پس از دوبار گوش دادن آهنگ، پرسش‌هایی را در اختیار ایشان گذاشتم تا به آن‌ها جواب دهند. هرچند هیچ‌یک از دانش‌آموزانم نه اسم فرهاد را شنیده بودند و نه این آهنگ به گوششان آشنا بود (بیشتر آن‌ها تنها به موسیقی غیرایرانی گوش می‌دهند)، اما توانستند با آهنگ ارتباط برقرار کنند، خوب و دقیق آن را بشنوند و به سوال‌ها پاسخ دهند. انتهای جلسه، کاربرگ دیگری را هم به بچه‌ها دادم که در آن شعر شفيعی کدکني نوشته شده بود. شعر را هم با بچه‌ها خواندیم. فعالیت دیگری که می‌توانید انجام دهید، بررسی تطبیقی شباهت‌ها و تفاوت‌های شعر شفيعی و ترانه‌ای است که فرهاد خوانده.

هدف اصلی‌ای که در این فعالیت دنبال می‌کردم این بود که توجه بچه‌ها را به پیوند میان ادبیات، شعر و موسیقی جلب کنم. کمی ذائقه موسیقایی‌شان را به چالش بکشم و در نهایت آن‌ها را به طریقی به سمت نوشتار خلاق راهنمایی کنم. در ادامه هر دو کاربرگ را این‌جا می‌آورم. لازم به ذکر است که پرسش‌های کاربرگ اول می‌تواند بنا بر صلاح‌دید معلم/تسهیلگر و شناخت او از دانش‌آموزانش، تغییر کند.

مراحل اجرای فعالیت به صورت خلاصه از قرار زیر است:

۱. بحث آزاد درباره نسبت میان ادبیات و موسیقی
۲. گوش دادن با چشم‌های بسته به «کوچ بنفشه‌ها» از فرهاد مهراد
۳. شنیدن آهنگ برای بار دوم و دقت به متن ترانه
۴. پاسخ به کاربرگ پرسش‌ها
۵. روخوانی شعر شفيعی کدکنی
۶. اشاره به شباهت‌ها و تفاوت‌های شعر و ترانه کوچ بنفشه‌ها
۷. جمع‌بندی مباحث و گرفتن بازخورد از دانش‌آموزان (که می‌تواند به صورت شفاهی یا مکتوب باشد).

پرسش‌هایی درباره آهنگ «کوچ بنفشه‌ها» اثر فرهاد مهراد

- ۱- این آهنگ درباره چیست؟ دارد چه چیزی را توصیف می‌کند؟
- ۲- وقتی آن را می‌شنوید چه تصاویر و صداهایی به ذهنتان می‌رسد؟ به یاد چه خاطره‌ای می‌افتید؟
- ۳- با شنیدن این آهنگ سردتان می‌شود یا احساس گرما می‌کنید؟ چرا؟
- ۳- این آهنگ به نظر شما چه رنگی است؟ چرا؟
- ۵- پیام شاعر چیست؟
- ۴- اگر می‌خواستید به شاعر پاسخ دهید، چه می‌نوشتید؟ می‌توانید پاسختان را در قالب یک شعر یا متن بنویسید.
- ۶- چه آرایه‌هایی در این شعر می‌توانید پیدا کنید؟

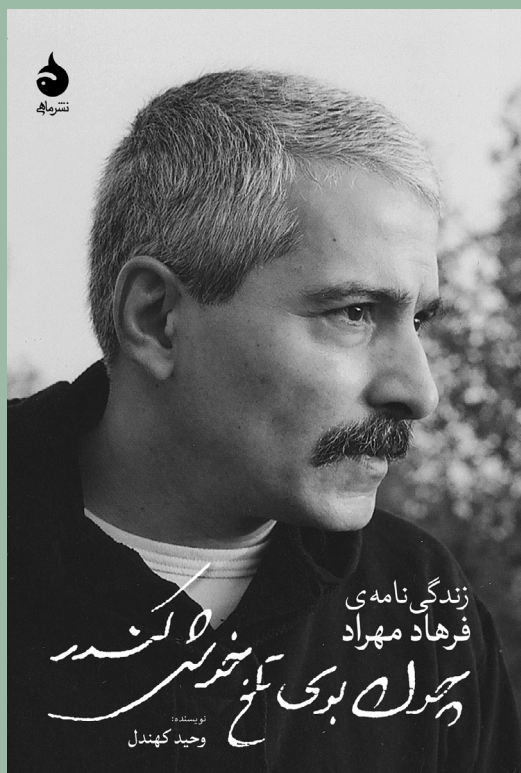

در کتاب «چون بوی تلخ خوش کندر» درباره این قطعه می خوانیم:
 «اثر دیگری که در اوایل دهه هفتاد خلق شد کوچ بنفشه ها بود. فرهاد به خانه دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی رفت تا برای خواندن شعرش از او اجازه بگیرد. در ابتدا قرار بود این ملاقات پس از چند دقیقه به پایان برسد، اما یک روز تمام به طول انجامید. گویا آن دو از ملاقات و مصاحبت با یکدیگر لذت می بردند، چنان که فرهاد برای صرف ناهار و ادامه گفت و گو تا شب در منزل ایشان ماند. او بعدها نسخه ای از این آلبوم را به دکتر شفیعی کدکنی هدیه داد. مطابق معمول، فرهاد در این شعر نیز تغییرات زیادی داده است.»
 قطعه کوچ بنفشه ها از آلبوم خواب در بیداری جزو معدود تنظیم های خود فرهاد است که صدای سینتسایزر در ابتدای آن به گوش می رسد.

و اما شعر شفیعی کدکنی:

در روزهای آخر اسفند
 کوچ بنفشه های مهاجر
 زیباست
 در نیم روز روشن اسفند
 وقتی بنفشه ها را از سایه های سرد
 در اطلس شمیم بهاران
 با خاک و ریشه
 میهن سیارشان
 در جعبه های کوچک چوبی
 در گوشه ی خیابان می آورند
 جوی هزار زمزمه در من
 می جوشد
 ای کاش
 ای کاش آدمی وطنش را
 مثل بنفشه ها
 در جعبه های خاک
 یک روز می توانست
 همراه خویشتن ببرد هرکجا که خواست
 در روشنای باران
 در آفتاب پاک

اطلاعات تماس:

@baztabschool
 @baztabschool

ایمیل:

info@baztabschool.ir
 baztabschool.ir: وبسایت

